

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

В ринкових умовах дуже важко забезпечити високий рівень збуту продукції та миттєву її оплату, що призводить до утворення заборгованостей. Так у НП(С)БО №10 "Дебіторська заборгованість" дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату [1]. При цьому дебіторами визнаються всі юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквіваленти або інші активи. До її виникнення призводить несвоєчасність оплати розрахунків з реалізації товарів, робіт або послуг. В свою чергу, дебіторська заборгованість має негативний вплив на фінансову платоспроможність підприємства, знижуючи ліквідність його активів та вилучає грошові кошти з обороту. Тому якісне облікове забезпечення управління дебіторською заборгованістю є необхідною умовою підвищення оборотності активів підприємства.

Ефективно організований бухгалтерський облік, зокрема, в частині дебіторської заборгованості, є джерелом інформації для керівників підприємства при прийнятті управлінських рішень [2], попереджає про прострочення термінів платежів та допомагає недовести заборгованість до стану безнадійності.

Облікова політика підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості повинна включати в себе такі елементи, як визнання та оцінка дебіторської заборгованості, класифікація та аналітика дебіторської заборгованості, визнання заборгованості сумнівною, період та метод нарахування резерву сумнівних боргів, визнання заборгованості безнадійною та порядок списання безнадійної заборгованості, що дає змогу раціонально організувати облік дебіторської заборгованості на підприємстві.

Крім того створення ефективної системи обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, в межах рахунків відповідно до єдиного Плану рахунків [3], що надасть змогу накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами в обліку підприємства з різними рівнями її деталізації та узагальнення.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 № 10 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.
2. Івченко Є. І., Карпенко Є.А. Удосконалення системи управління на підприємствах: процесний підхід. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. Економічні науки.* 2010. № 4 (48). С. 344-349.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
4. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка.* 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=7&y=2018>

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ

Не зважаючи на те, що грошові кошти займають незначну питому вагу у загальній сумі активів підприємства, вони відіграють надзвичайно важливу роль для забезпечення його існування та гармонійного розвитку – із них починається операційний цикл, ними ж він і закінчується. За своєю природою грошові кошти є ресурсом забезпечення платоспроможності, зв'язуючою ланкою всіх господарських процесів підприємства. Використання в процесі господарської діяльності повної та достовірної інформації про рух грошових коштів підвищує якість управлінських рішень.

Грошові розрахунки в умовах сучасних інформаційних технологій вагомо змінили свою форму та набули більш віртуального характеру, в результаті чого активно розвивається електронна форма розрахунків. Її практичне використання в господарській діяльності значно прискорює процес забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами та дозволяє більш ефективно працювати на міжнародних ринках.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» грошові кошти (гроші) – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [1].

Класифікація – це процес розподілення об'єктів (процесів, явищ) за класами (групами, видами тощо) відповідно до визначених ознак. Тобто класифікація є закономірним процесом дослідження сутності об'єктів (явищ, процесів). Вважаємо, що обґрунтована класифікація об'єктів бухгалтерського обліку значно підвищує достовірність обліку та фінансової звітності, адже чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання досліджуваних об'єктів.

На основі аналізу наукової літератури [2-4] ми дійшли висновку, що існують такі класифікаційні ознаки грошових коштів:

1. За формою існування розрізняють готівкові та безготівкові грошові кошти: готівкові грошові кошти – це грошові кошти у вигляді паперових грошей, монет, грошових знаків, файлів у пам'яті комп'ютера (якщо вони використовуються без прямого зв'язку з банківськими рахунками). Безготівкові грошові кошти – це грошові кошти на банківських рахунках, що використовуються для оплати, взаємних розрахунків шляхом перерахування з одного рахунку на інший. Готівка, як правило, використовується під час виплати заробітної плати, пенсій, стипендій (тобто під час утворення доходів населення), а також купівлі товарів та послуг у роздрібній торгівлі, розміщення коштів у банківських внесках (тобто під час витрачання доходів населення).

2. За видом валюти розрізняють грошові кошти в національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах: грошові кошти в національній валюті – це грошові кошти (як готівкові, так і безготівкові) у валюті, випущеній певною державою, яка переважно перебуває в обігу на її території. Грошові кошти в іноземній валюті – це грошові кошти (як готівкові, так і безготівкові), які перебувають в обігу та є законним засобом платежу на території відповідної іноземної держави (групи іноземних держав). Класифікація грошових коштів за видами валют має надзвичайно велике значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дає змогу керівництву підприємства оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти.

3. За місцем зберігання: грошові кошти в касі; грошові кошти на рахунках в банках; електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті). Така класифікаційна ознака має дуже велике значення для проведення інвентаризації грошових коштів.

4. За обмеженістю у напрямках використання: необмежені у використанні – це грошові кошти, якими підприємство може розпорядитися без жодних обмежень для ведення господарської діяльності. Обмежені у використанні – це грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням.

5. За ступенем ділової активності грошові кошти підприємства можуть бути розділені на активні гроші та пасивні гроші: до активної частини відносять грошові кошти, які беруть участь в обороті, використовуються як засіб платежу. Пасивні гроші не використовуються в господарському обороті, а резервуються для покриття певних потреб підприємства.

6. За місцем використання: внутрішні гроші – гроші, пов'язані з виплатою заробітної плати та підзвітних сум працівникам, дивідендів акціонерам тощо. Зовнішні гроші – гроші, обумовлені фінансовими взаємовідносинами в процесі реалізації продукції (робіт, послуг), закупівлі сировини та матеріалів, сплати податків та платежів до позабюджетних фондів, отримання та повернення кредиту тощо.

Класифікація грошових коштів потрібна для обліку з кількох важливих причин.

По-перше, вона забезпечує контроль за збереженням та цільовим використанням коштів, що дозволяє підприємству уникати нецільових витрат і ефективно розподіляти ресурси.

По-друге, класифікація допомагає відображати грошові кошти у фінансовій звітності, що сприяє прозорості й зрозумілості фінансових даних для зовнішніх користувачів. Це також необхідно для управління ліквідністю: розуміння розміщення коштів дозволяє планувати їхній рух, підтримувати платоспроможність та виконувати фінансові зобов'язання. Крім того, класифікація дозволяє підприємству дотримуватися законодавчих норм щодо обігу коштів і звітності. Правильне групування коштів допомагає аналізувати структуру активів і фінансову стабільність компанії, що є важливим для підтримки ліквідності та планування поточних витрат.

Отже, класифікація грошових коштів є основою для управлінського аналізу, дотримання нормативних вимог і ефективного фінансового управління.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 /

Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Skryl V. Risks and Threats to Economic Security of Enterprises in the Construction Industry Under Pandemic Conditions. *Lecture Notes in Civil Engineering*. 2021. Volume 181. P. 711–724

3. Dmytrenko A., Furmanchuk O., Kravchenko O., Ye. Karpenko, O. Koba, John O. Aiyedogbon. Macroeconomic analysis and forecasting of foreign direct investment inflow: evidence from Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. № 6(47). 2022. P.66-76.

4. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. Серія Економіка. Спецвипуск 33. Частина 2. С. 215-220.

УДК 657:336.2(4)

Мурашка Анастасія Олександрівна, студентка

Науковий керівник: Фурманчук О. С., к.е.н., доц.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», (Україна)

СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК

Визначення сучасних викликів та перспектив обліку, аудиту та оподаткування підприємств в Україні в 2024 році є вкрай актуальними і багатограними. Економічна ситуація, обумовлена військовим конфліктом, постійною інфляцією, змінами у регулюванні податкової політики та глобальними трендами цифровізації, створює нові умови для ведення бізнесу. У цей період, фінансові служби підприємств стикаються з численними викликами, що вимагають ефективних адаптаційних рішень, спрямованих на досягнення відповідності вимогам законодавства та підтримання стабільного функціонування бізнесу. Облік, як основний інструмент контролю за фінансовою діяльністю підприємств, піддається значним трансформаціям. Зокрема, на передній план виходить необхідність впровадження автоматизованих облікових систем, що дозволяють забезпечити гнучкість та оперативність у відображенні фінансових операцій. Ця вимога стала ще більш актуальною через складні економічні умови, де підприємства повинні миттєво реагувати на зміни у фінансовому середовищі та ефективно управляти витратами. Інновації в технологіях обліку, такі як використання хмарних платформ, інтеграція з банківськими сервісами та електронними майданчиками для звітності, забезпечують не лише точність і прозорість, а й дозволяють швидко адаптуватися до нових реалій часу. Такі трансформації стосуються не лише обліку, але й сфери аудиту, яка також зазнає суттєвих змін у сучасних умовах [1].

Сфера аудиту також стикається з серйозними викликами. Традиційний підхід до проведення аудиторських перевірок потребує перегляду та оновлення. Одним із головних викликів є збереження об'єктивності аудиту в умовах змінної податкової політики та тиску на підприємства. Військовий конфлікт та економічна нестабільність сприяють збільшенню обсягів тіньових операцій, що ускладнює роботу аудиторів. Необхідність запобігання фінансовим махінаціям змушує аудиторів шукати нові підходи, зокрема, вдосконалювати навички аналізу ризиків та залучати спеціалістів з кримінального аудиту. Використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект та аналіз великих даних, дозволяє аудиторам отримувати доступ до більшого обсягу інформації, що підвищує точність перевірок. Водночас це потребує додаткових ресурсів, як фінансових, так і людських. Окрім аудиту, українське податкове середовище також стикається зі значними викликами, які вимагають адаптації з боку підприємств [2]. У 2024 році підприємства змушені постійно адаптуватися до змін у податковому законодавстві, що спрямовані як на підтримку бізнесу, так і на збільшення податкових надходжень до державного бюджету. Зокрема, через значні витрати на оборону та соціальні програми, уряд змушений підвищувати податки, запроваджувати нові збори та зменшувати обсяг пільг для бізнесу.

Однією з ключових проблем є також дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності, адже українські підприємства все частіше виходять на закордонні ринки або співпрацюють з іноземними партнерами. Це вимагає від підприємств відповідності міжнародним нормам, що в Україні не завжди є простим завданням через відмінності у правових вимогах та відсутність належної інфраструктури для впровадження цих стандартів. Міжнародні норми також висувують жорсткі вимоги до прозорості фінансової звітності, що для багатьох підприємств в умовах економічної кризи стає додатковим викликом [3].

Але, незважаючи на виклики війни, сучасні перспективи обліку, аудиту та оподаткування підприємств в Україні є досить різноманітними та обнадійливими, зважаючи на потенціал інтеграції новітніх технологій, змін у законодавчій базі та національних реформах, спрямованих на покращення економічної стабільності. Трансформація фінансових процесів підприємств та